

I. Az elsődleges keresetnek helyt adó elsőfokú ítéleti döntés végrehajthatatlan, mivel kétséget kizáróan nem határozza meg a tulajdonjog megállapítás által érintett vezetékszakasz pontos paramétereit méretét.

/Pp.121.§ /1/, /2/ bekezdését és a 95.§ /2/ bekezdés/

II. A felek első megállapodásának megkötésekor hatályos jogszabályok szerint az elosztóvezeték létesítését ugyan az ágazati minisztérium engedélyezte, azonban a felek (az önkormányzat és a gázszolgáltató) szabadon állapodhattak meg, hogy az elkészült létesítmény kinek – a finanszírozó önkormányzat, vagy a lebonyolító és üzemeltető gázszolgáltató – tulajdonába kerül.

Ezért önmagában – a keresetben és az elsőfokú ítéletben körülírt – önkormányzati saját elhatározás és finanszírozás nem eredményez tulajdonjogot az elkészült elosztóvezetéken a finanszírozónak.

(1969. évi VII.tv. (Get.) 11.§ /1/ bekezdése)

(Győri Ítéltábla Gf.II.20.300/2006/4.)

1993. augusztus 11. napján a felek együttműködési megállapodást kötöttek V. város országos gázhálózatba kapcsolása céljából, melyben a felperes a kivitelezés költségeinek – „mint fejlesztési célra véglegesen átadott pénzeszköznek” – az alperes részére átadását, a vezeték építéssel összefüggő kártalanítások kifizetését és szolgalmi jogok bejegyeztetését; míg az alperes a tervezési és kivitelezési munkákra árajánlatok bekérését, a beruházói teendők térítésmentes ellátását, valamint – a vezetékszakasz elkészültét követően – annak üzemeltetését és a gázszolgáltatást vállalta. A felek 1994. október 26. napján megkötött újabb együttműködési megállapodásában a felperes – az eddigi feladatain túl – vállalta a beruházáshoz szükséges lakossági hozzájárulások beszedését. A felperes részvételével utóbb regionális céltársulás jött létre, amely 1995. október 11. napján szintén szerződött az alperessel a gázvezeték-hálózat kiépítésére, egyben a beruházás finanszírozását 32 %-os önkormányzati forrásból és 68 %-os külföldi (japán) hitelben jelölte meg. A perbeli felek az 1996. november 27. napján kelt ismételt megállapodásukban – a céltársulás által az alperessel kötött szerződésre is figyelemmel – módosították a korábbi együttműködési megállapodásukat, de rögzítették, hogy az 1993. augusztus 8-án (helyesen: 11-én) kötött együttműködési megállapodás az újabb megállapodásban rögzített kiegészítésekkel együtt érvényes.

Az alperes – építettként – 1996. szeptember 30. napján nyújtott be létesítési engedély iránti kérelmet, amely alapján a hatóság az 1996. október 16. napján kelt határozatával engedélyezte a gázelosztó vezeték létesítését. A létrejött középnyomású gázelosztó hálózatot azóta az alperes üzemelteti és tartja karban.

Keresetében a felperes – egyrészt – annak megállapítását kérte, hogy a V.-i Rehabilitációs Önkormányzati Céltársulás finanszírozásában, de az alperes közreműködésével megvalósított középnyomású gázelosztó hálózat V. város, Ady lakótelepi szakasza a Ptk.389.§-a alapján a felperes tulajdona; – másrészt – kérte

annak megállapítását is, hogy a vezetékszakaszz tulajdonjoga az alperesre „nem szállt át”, kérte egyben kötelezni az alperest a vezetékrendszer birtokbaadására.

A felperes keresetében kifejtett jogi álláspontja szerint a felek között vállalkozási elemeket tartalmazó szerződés jött létre, melyben a megrendelő felperes vállalta a vállalkozás költségeinek előlegezését, míg az alperes lemondott díja egyéb elemei tekintetében az igényéről. Ezért a vezetékhalózat üzembe helyezésével a Ptk.389.§-a alapján a felperes tulajdonába került a vezetékrendszer, függetlenül attól, hogy a felperes által való tényleges birtokbavétel elmaradt és a vezetékhalózatot rögtön az alperes kezdte üzemeltetni. Kifejtette, hogy az alperes jogcím nélkül tartja nyilván vagyonában a vezetékrendszert, ugyanis az, hogy a felek közötti szerződés a finanszírozás költségeit „fejlesztési célra véglegesen átadott pénzeszköznek” határozza meg, tulajdonjogot nem biztosít az alperesnek. A felperes tulajdonosi jogosultságának alátámasztására utalt arra is, hogy tulajdonosi jogosítványt jelentett a fejlesztési hozzájárulás beszédése, valamint a létesítés folytán előálló szolgalmi kártalanítás kifizetése is.

Ellenkérelmében az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását indítványozta. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felek szerződésükben nem rendelkeztek a vezetékhalózat tulajdonjogáról, ezért nem kívántak eltérni az első szerződésük megkötésekor hatályos jogszabályi rendelkezés, a gázenergiáról szóló 1969. évi VII.tv. 3.§ /3/ bekezdésétől, amely álláspontja szerint kógens szabályával rendezi a vezetékhalózat – állami – tulajdonjogát. Az említettektől függetlenül az alperes vitatta, hogy vállalkozási szerződés jött volna létre a felek között. Kifejtette, hogy a felek közötti szerződésekben a felperes a finanszírozás költségeit – mint fejlesztési célra véglegesen átadott pénzeszközt – juttatta az alperesnek, azzal a felperes az alperes szolgáltatását vásárolta meg, azt az alperesnek a számviteli törvény és a társasági adóról szóló törvény rendelkezései szerint is a könyveiben sajátjaként, illetve tőketartalékként kellett nyilvántartania. Ezért a finanszírozási költséggel – mint ellenértékkel – a felperes tulajdonjogot nem szerzett. Az alperes vitatta a felperes tulajdonjogát azon okból is, mert amennyiben nem az alperes lenne a gázvezeték tulajdonosa, a 3/1995. (I.20.) Korm. rend. 4.§-a alapján a gázszolgáltató kijelölésére vonatkozó eljárást kellett volna lefolytatni, amely jelen esetben elmaradt.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította, hogy a felperes finanszírozásával a V.-i Rehabilitációs Önkormányzati Céltársulás keretében megvalósított középnyomású gázelosztó hálózat „V. város, Ady-lakótelepen üzembe helyezett szakasza” a felperes tulajdona, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította, illetve rendelkezett a le nem rótt illeték és a perköltség viseléséről.

Az elsőfokú bíróság határozatának indokolásában – abból a tényből, hogy a gázelosztó vezetékszakaszz létesítési költségét a felperes saját forrásából, illetve hitelből maga finanszírozta-, arra a következtetésre jutott, hogy az elosztó vezeték tulajdonosa a felperes. Kifejtett jogi álláspontja szerint a vezetékszakaszz ettől eltérő tulajdonjoga csak akkor lenne megállapítható, amennyiben az alperes bizonyította volna

tulajdonjoga fennállását. Megállapította, hogy az alperes ezen – az elsőfokú bíróság álláspontja szerinti – bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni. Az elsőfokú bíróság nem tulajdonította tulajdonjogot keletkeztető ténynek azt, hogy a hatósági eljárásban az alperes építettként járt el, vagy hogy az elkészült beruházást könyveiben tárgyi eszközként szerepelteti. Elfogadva a felperes álláspontját rámutatott, hogy a fejlesztési célra történő pénzátadás szintén nem jelenti azt, hogy a felperes a tulajdonjogáról lemondott volna. Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a céltársulás és az alperes által 1995. október 11. napján megkötött szerződés „fedezetátadást” nem tartalmazott, a kihallgatott alperesi volt alkalmazott tanúk vallomásából pedig azt szűrte le, hogy a felek közötti tárgyalások során a tulajdonjoghoz nemcsak az alperes, de a felperes is ragaszkodott, arra is figyelemmel, hogy a külföldi hitel felvételének felvétele az önkormányzat tulajdonszerzése volt. Így az elsőfokú bíróság a felperes tulajdonjogát a keresetben – a rendelkező részben írtak szerint – körülírt gázelosztó hálózatra megállapította.

Az elsőfokú bíróság alaptalannak találta viszont a felperes másodlagos, nemleges megállapítási keresetét a jogvédelmi szükségesség hiányában (Pp.123.§), mivel a felperes tulajdonjoga fennállását már – az elsődleges keresetnek való helyt adással – megállapította. A birtokbaadásra irányuló keresetet azért utasította el a bíróság, mert az alperes jogcímmel rendelkezik a vezetékszakaszbirtoklására, arra üzemeltetési joga áll fenn.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést – elsődlegesen – az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatása és a kereset teljes elutasítása iránt; – másodlagosan – az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése és új eljárás elrendelése iránt.

Fellebbezésének indokolása szerint az elsőfokú ítélet megváltoztatását részben azért kérte, mert álláspontja szerint nem álltak fenn a megállapítási kereset Pp.123.§-ában meghatározott együttes feltételei. Jogvédelmi érdekként a felperes ugyanis arra hivatkozott, hogy az alperes nem vásárolta meg tőle a vezetékét, viszont a keresetindításkor a felperes nem rendelkezett a vezetékkel kapcsolatos rendelkezési joggal, melynek védelmét az ítéleti megállapítás szolgálta volna. A teljesítés követelhetőségének kizártságára pedig a felperes az eljárás során semmiféle nyilatkozatot nem tett. Az elsőfokú bíróság viszont a fellebbezés álláspontja szerint az eljárási szabályokat súlyosan sértve nem is vizsgálta a Pp.123.§-ában meghatározott törvényi feltételek fennálltát, illetve ebben a vonatkozásban a Pp.221.§ /1/ bekezdésében meghatározott indokolási kötelezettségét elmulasztotta.

A fellebbezésben másodsorban azért is kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását, mert álláspontja szerint a felperes a vezetékhalózatra vonatkozó tulajdonjoga fennálltát, illetve a tulajdonjogra vonatkozó megállapodást nem bizonyította a Pp.3.§ /3/ bekezdése és 164.§ /1/ bekezdése alapján. Kifejtette, hogy a perbeli vezetékszakaszbirtokosa az alperes, mivel az az alperes tulajdonát képező elosztóhálózat alkotórésze (Ptk.95.§ /1/ bek.). Rámutatott, hogy a felek között létrejött megállapodások egyike sem rendelkezett a tulajdoni kérdéssel, és a tulajdonjog

tisztázatlansága állapítható meg a felperesi polgármester perbeli személyes előadásából, és az alperes nevében eljáró volt alkalmazott tanúvallomásából is. A felperes által tulajdonjoga alátámasztására megjelölt Ptk.389.§-ából pedig álláspontja szerint nem következik a felperes tulajdonjoga, viszont a felperes más tulajdonszerzési jogcímre a Ptk.117-138.§-ai alapján nem hivatkozott.

A fellebbezés álláspontja szerint az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértéssel hozta meg ítéletét, ugyanis a felperes tulajdonjog megállapítása iránti keresete vonatkozásában a bizonyítási terhet megfordította, amikor jogszabályi hivatkozás nélkül arra alapította a felperes tulajdonjogát, hogy az alperes a saját tulajdonjoga fennálltát nem bizonyította a vezetékre. Rámutatott, hogy a maga részéről viszontkeresettel a tulajdonjoga fennálltát nem kérte a perben megállapítani, így bizonyítási kötelezettséggel sem lehetett volna terhelni a perben. Kifejtette, hogy a Pp.221.§ /1/ bekezdését is sérti és egybe megalapozatlan az elsőfokú ítélet, mivel abból nem állapítható meg, hogy a felperes tulajdonjogát milyen jogszabályi rendelkezések alapján határozta meg az elsőfokú bíróság, és mellőzte az ítélet annak indokolását is, hogy a finanszírozás ténye milyen jogcímet teremtett a felperes tulajdonjoga megállapítására.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítélete helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben marasztalását indítványozta. Előadta, hogy álláspontja szerint a megállapítási kereset Pp.123.§-ában meghatározott törvényi feltételei jelen esetben fennállnak, ugyanis a felperes amiatt, hogy az alperes vitatta a felperes tulajdonjoga fennállását, a felperes jogvédelemre szorult, míg a felperes jelen helyzetben teljesítést nem követelhetett. Iratellenesnek nevezte az alperes azon fellebbezési előadását, hogy az elsőfokú bíróság ne vizsgálta volna a megállapítási kereset törvényi feltételeit, ugyanis ezt az ítélet 4. oldala tartalmazza. A bizonyítási kötelezettséggel összefüggésben azt adta elő, hogy az alperes a fellebbezésében a Pp.235.§ /1/ bekezdésében meghatározott korlát ellenére hivatkozik arra, hogy a Ptk.95.§ /1/ bekezdése alapján illetné meg a vezetékhálózat tulajdonjoga, erre ugyanis az elsőfokú eljárásban bírói felhívás ellenére nem hivatkozott. Ezentúl a felperes a fellebbezési ellenkérelemben az alkotórészi kapcsolatra történő alperesi hivatkozást anyagi jogi okból is vitássá tette. A felperes újfent kifejtette, hogy a felek közötti megállapodás tartalma, az abban meghatározott jogok és kötelezettségek fővállalkozási szerződéshez hasonlóak, ezért – annak ellenére, hogy a szerződések a tulajdonjog kérdéséről kifejezetten nem rendelkeztek-, a felperes tulajdonjoga a Ptk.389.§-a alapján megállapítható. A felperes tulajdona jogcímeiként a saját elhatározásból, saját forrásból, saját területen végrehajtott gázvezeték építést jelölte meg.

A fellebbezés az alábbiak szerint részben alapos.

Az ítéletábra megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértésével hozta meg, valamint az érdemi döntés meghozatalához szükséges teljes tényállás felderítését elmulasztotta, ezért ítélete megalapozatlan is.

A Pp.3.§ /1/ és /2/ bekezdéséből kitűnően a bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el, a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz pedig kötve van. Pp.121.§ /1/ bekezdés c./ és e./ pontjai szerint a pert megindító keresetlevélben fel kell tüntetni – egyéb mellett – az érvényesíteni kívánt jogot, az annak alapjául szolgáló tények megjelölésével, és a bíróság döntésére irányuló határozott kérelmet kell előterjeszteni. A Pp.121.§ /2/ bekezdése szerint a keresetlevélhez csatolni kell azt az okiratot, illetve annak másolatát (kivonatát), amelynek tartalmára a felperes bizonyítékként hivatkozik.

A felperes keresetében – elsődlegesen – annak megállapítását kérte, hogy megszerezte az alperes közreműködésével megvalósított középnyomású gázelosztó hálózat V. város, Ady-lakótelepi szakasza tulajdonjogát. Keresetlevelében azonban nem jelölte meg, hogy a vezetékszakasz ténylegesen és pontosan milyen terjedelmű, mely beazonosítható vezeték-elemtől (elzáró szelvénytől, stb.) mely vezeték-elemig kiépített és hány folyóméter hosszúságú. A keresetlevélhez csatolt mellékletekből a gázelosztó hálózat tényleges kiterjedése szintén nem állapítható meg. A felperes tulajdonjog megállapítási keresete tehát nem volt kellően határozott ahhoz, hogy a bíróság azt érdemben tárgyalja, és az elsőfokú bíróság a Pp.121.§ /1/, /2/ bekezdését és a 95.§ /2/ bekezdését sértve mellőzte a felperes felhívását az igényelt vezetékszakasz pontos paramétereit tartalmazó határozott kereseti kérelem (avagy: mellékletként benyújtott okirat, térképvázlat) benyújtására. Ennek hiányában az elsődleges keresetnek helyt adó elsőfokú ítéleti döntés végrehajthatatlan, mivel kétséget kizáróan nem határozza meg a tulajdonjog megállapítás által érintett vezetékszakasz méretét.

A Pp.3.§ /1/, /2/ bekezdéséből és 121.§ /1/ bekezdés c./ pontjából az is következik, hogy a bíróság elsődleges feladata a kereseti kérelem alapján a jogvita kereteinek tisztázása (Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.21.409/2004/17., Györi Ítéltábla Gf.II.20.264/2006/4.szám.). Az 1993. augusztus 11. napján kelt megállapodással megindult, és – az alperes fellebbezési tárgyaláson tett előadása szerint – az 1997. április 18. napján kiadott használatbavételi engedéllyel lezárult gázelosztó vezeték létesítésével és annak tulajdonjogával kapcsolatos jogvitában – az alább ismertetett jogszabályi rendelkezések folytán – nem lett volna mellőzhető az arra vonatkozó kereseti jogállítást, illetve az annak alapjául szolgáló tények és bizonyítékok felperestől való megkövetelése, hogy az önkormányzati (lakossági) önerőből megvalósított vezetékszakasz, mely jogszabályi rendelkezések, illetve tények alapján nem került az állam /onnan pedig a vezeték-hálózatot kezelő (üzemeltető) gázszolgáltató vagyonaiba/, illetve a létesítésben közreműködő gázszolgáltató vagyonaiba, figyelemmel arra, hogy a keresetlevéllel benyújtott szerződések a vezeték tulajdonjogára vonatkozó kikötést még utalásszerűen sem tartalmaztak. A keresetlevélben ugyan nem kell megjelölni az érvényesített igény alapjául szolgáló jogszabályt, a perbe hozott jogviszony elbírálására alkalmazandó jogszabályi rendelkezéseket a bíróságnak az ítéletében kell meghatároznia (Pp.221.§ /1/ bek.), viszont a perbeli speciális időszakban létesített vezeték-hálózatra vonatkozó jogszabályi háttér változásai miatt nem lett volna mellőzhető az elsőfokú bíróság részéről az említettekre vonatkozó jogállítást megkövetelése. A felperes keresete ilyen jogállítást nem tartalmazott és saját

tulajdonjogának megállapítását is csupán kötelmi jogi törvényhelyre (Ptk.389.§) hivatkozással kérte. Ezért az elsőfokú bíróság a jogvita kereteinek tisztázására vonatkozó eljárásjogi kötelezettségének sem tett eleget.

A Pp.3.§ /3/ bekezdése a polgári perrendtartásnak az eljárás alapvető elveit meghatározó 1. rész I. fejezetében, a bíróságnak a polgári perben meghatározott feladatai között található. A bíróságnak az elé hozott jogvitában ezen törvényi rendelkezés szerint a felek jogérvényesítő képessége teljességének biztosításához előzetes tájékoztatási kötelezettsége van, melynek tartalmát a törvény taxatívén sorolja fel. Így a bíróság tájékoztatásának ki kell terjednie a bizonyításra szoruló tényekre, amely csak az adott per eldöntése szempontjából jogilag releváns anyagi jogszabályokkal összhangban értelmezhetőek. A bíróságnak a perben a kereseti kérelem és ellenkérelem korlátai között (Pp.3.§ /2/ bek.) az alkalmazásra kerülő anyagi jog szabályainak figyelembevételével konkrétan tájékoztatnia kell a felperest, hogy kereseti tényállításait milyen tényekkel kell bizonyítania, az alperest pedig arról, hogy milyen tények bizonyításával védekezhet a perbeli igény ellen. A bíróság előzetes tájékoztatási kötelezettsége fennáll a jogi képviselővel eljáró féllel szemben is (Legfelsőbb Bíróság Gfv.X.31.205/2003/6., Győri Ítéletábrla Pf.II.20.169/2006/4.szám).

A Pp.3.§ /3/-/4/ bekezdéseiből és a Pp.141.§ /2/, /6/ bekezdésének szabályaiból az is következik, hogy a bíróság előzetes tájékoztatási kötelezettségének ki kell terjednie arra is, hogy mi a jogkövetkezménye annak, amennyiben a felek a bizonyítási indítványaik előterjesztésével és nyilatkozataik előadásával késlekednek, avagy azokat elmulasztják. A Pp.3.§ /3/ bekezdése megállapítja, hogy a bizonyítási indítványozás elmulasztásának, illetve a bizonyítási indítvány elkésett voltának jogkövetkezményeit, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége törvény eltérő rendelkezése hiányában a bizonyításra kötelezett felet terheli. Ez utóbbi szabály összhangban áll a Pp.164.§ /1/ bekezdésével, amely szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el.

Az elsőfokú eljárásban a bíróság az említett tájékoztatási kötelezettségének részben eleget téve figyelmeztette a felperest, hogy a vezetékszaksasz felperesi tulajdonjogát maga tartozik bizonyítani (3.tjk.), viszont – a fellebbezés helytálló érvelése szerint – ítéletében a bizonyítási kötelezettségre vonatkozó előzetes tájékoztatásával szemben a bizonyítási terhet megfordította és – a Pp.3.§ /3/ bekezdésének és a 164.§ /1/ bekezdésének szabályait sértve – az alperes sikertelen bizonyítására alapítva állapította meg a felperes tulajdonjogát. Annak ugyan nincsen törvényi akadály, hogy a bizonyítási eljárás lefolytatása során a bíróság a bizonyítási kötelezettséget a korábbi tájékoztatásától eltérően határozza meg és a bizonyítás terhét a másik félre hárítsa, viszont ebben az esetben a bizonyításra köteles felet ismételtén tájékoztatnia kell a Pp.3.§ /3/ bekezdése szerint a bizonyítandó tényekről és a bizonyítatlanság jogkövetkezményeiről. Ennek hiányában a bizonyítási teher megfordítása és a bizonyítatlanság következményeként a keresetnek való – részbeni – helytadás az elsőfokú eljárás lényeges szabályait sérti.

A Pp.221.§ /1/ bekezdése szerint az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást, az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. A fellebbezés helytálló arra nézve is, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében, annak hiányában állapította meg a gázelosztó hálózat szakasza felperesi tulajdonjogát, hogy – akár utalásként is – megjelölte volna azt a jogszabályt (vagy: jogszabályokat), illetve jogszabályhelyet, amelyből (amelyekből) a felperes tulajdonjoga következik. Az elsőfokú bíróság ítéletében nem rögzítette sem a gázvezeték létesítésére vonatkozó – korabeli – jogszabályokat, sem pedig a keresetben tulajdonszerzés jogcímeként megjelölt törvényhelyet. Az indokolási kötelezettség elmulasztása miatt az elsőfokú ítélet szintén nem alkalmas a felülbírálatra.

Az elsőfokú bíróság ítélete azon okból sem alkalmas az érdemi felülbírálatra, mert mind a gázelosztó vezeték létesítésére vonatkozó 1993. augusztusi megállapodás megkötésekor, mind pedig a létesítés során, illetve a létesítmény 1997. évi használatbavételekor különös, ágazati jogszabályi rendelkezések vonatkoztak az önkormányzati (lakossági) hozzájárulásból megvalósított gázelosztó vezeték létrehozására, a vezeték tulajdonjogára és az esetleges önkormányzati igényekre. Ezen jogszabályi rendelkezésekből fakadó tényekre az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást nem folytatott le, tényállást nem állapított meg, így az eljárás megismétlése a további bizonyítási eljárás lefolytatása érdekében is szükséges.

A felek 1993. augusztus 11. napján kelt megállapodása megkötésekor hatályos, a gázenergiáról szóló 1969. évi VII.tv. (Get.) 11.§ /1/ bekezdése szerint a gázszállító vezeték nyomvonalához közel eső olyan helységek részére, ahol a gázellátás kizárólag állami beruházásból nem biztosítható, a lakosság, valamint állami, szövetkezeti szerv és társadalmi szervezet részére – önkéntes hozzájárulás alapján – lehetővé kell tenni gázelosztó vezetéknek, továbbá a csatlakozó vezeték közterületre eső részének közös költségen való megépítését. A helyi erőből megvalósuló vezeték építését a képviselő-testület kérelmére az ágazati minisztérium engedélyezi. Ez utóbbi engedélyt az 1/1977. (IV.6.) NIM rendelet (Get.Vhr.) 23.§ /2/ bekezdése alapján az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium adta ki. A minisztérium engedélye a létesítés feltételeit – így: esetlegesen az elkészült vezeték szakasz tulajdoni helyzetét is – meghatározta.

A felek megállapodásának megkötésekor már nem volt ugyan hatályban a Get.Vhr. 23.§ /4/ bekezdése, illetve a Get.19.§ /1/ bekezdése azon szabálya, mely szerint az önerőből létesített elosztó- és csatlakozó vezeték az állam tulajdonába és a gázszolgáltató vállalat kezelésébe kerül, viszont a szerződéskötés kori Get.19.§ /1/ bekezdése szerint a gázszolgáltató a szerződés kötését ahhoz a feltételhez köthette, hogy a fogyasztó a saját költségén létesített csatlakozóvezeték közterületre eső szakaszát a gázszolgáltató üzemeltetésébe adja át. A felek első megállapodásának megkötésekor hatályos jogszabályok szerint tehát az elosztóvezeték létesítését ugyan az ágazati minisztérium engedélyezte (Get.11.§ /1/ bek.), azonban a felek (az önkormányzat és a gázszolgáltató) szabadon állapodhattak meg, hogy az elkészült létesítmény kinek – a finanszírozó önkormányzat, vagy a lebonyolító és üzemeltető gázszolgáltató – tulajdonába kerül.

Ezért önmagában – a keresetben és az elsőfokú ítéletben körülírt – önkormányzati saját elhatározás és finanszírozás nem eredményez tulajdonjogot az elkészült elosztóvezetéken a finanszírozónak, különös figyelemmel arra, hogy a Get.11.§-ához fűzött miniszteri indokolás szerint is az állami tervekben nem szereplő helység vezetékű gázellátásba való bekapcsolásának mintegy „ellentételezése” a létesítés költségeinek helyi vállalása.

Az állami, avagy gázszolgáltatói tulajdonba került elosztóvezetékekkel kapcsolatban a létesítési költségeket vállaló önkormányzatok beruházási kompenzációját először az 1993. évi LXXXII.tv. valósította meg, mely 1993. augusztus 3. napjától beiktatta a Get.19.§ /3/ bekezdését. Ez a törvényhely az 1993. augusztus 3. napjáig megvalósított beruházásokkal kapcsolatos hozzájárulás fejében, a hozzájárulások arányában részvénytulajdont biztosított az önkormányzatok részére.

Az önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV.tv-t (Ötv.) az 1995. évi LXX.tv. kiegészítette az 1995. július 28. napjától hatályos 107/A.§-ával, amely úgy pontosította az Ötv.107.§ /1/ bekezdés c./ pontját, hogy az érintett települési önkormányzatokat – gázközmű esetén – a gázközművet üzemeltető gazdasági társaság állami tulajdonú vagyონrészének 40 %-a a törvény erejénél fogva részvény formájában megilleti.

Az Ötv.107/A.§ /2/ bekezdés b./ pontját az Alkotmánybíróság 1998. szeptember 16-i hatállyal a 36/1998. (IX.16.) számú határozatával megsemmisítette, és időközben a Get. is hatályon kívül helyezésre került. Az Alkotmánybíróság határozatában előírt jogalkotási kötelezettség folytán megalkotásra került a gázközmű-vagyonnal összefüggő önkormányzati igények rendezéséről szóló 2001. évi LVI.tv., valamint – az 1993. augusztus 4-e és 1995. december 31-e közötti önkormányzati hozzájárulásból létesített gázközmű-vagyonnal kapcsolatban – a 2002. évi LXIII.tv. Ezek a törvények az önkormányzati hozzájárulásból meghatározott időszakokban létesített és a gázszolgáltató tulajdonába került gázközmű-vagyonnal kapcsolatban az önkormányzati igényeket vagyoni értékű jogként (értékjogként) nevesítik, és annak fejében – a törvények mellékletében felsorolt önkormányzatoknak – az állam által teljesítendő járandóságot állapítanak meg.

A felperesi önkormányzat az említett törvények mellékletében járandóság jogosultjaként ugyan nem szerepel, viszont a 2001. évi LVI.tv.5.§ /1/ bekezdése és a 2002. évi LXIII.tv.8.§ /1/ bekezdése meghatározza, hogy a mellékletekben fel nem tüntetett önkormányzatok a törvények alapján mely – jogvesztő – határidőig érvényesíthetnek igényt az állammal szemben.

A felhozott jogszabályi rendelkezésekből következően a keresettel perbe hozott jogvitában nem mellőzhető annak tisztázása, hogy milyen feltételek mellett engedélyezte az ágazati miniszter az érintett elosztóvezeték létesítését (Get.11.§ /1/ bek.). Alapvető fontosságú annak megállapítása, hogy mikor fejeződött be a vezetékhalózat létesítése, ugyanis a jogszabályi következmények a létesítmény elkészültének időpontjához kapcsolódnak. Az elsőfokú eljárásban viszont egyik fél sem nyújtotta be a bányakapitányság használatbavételi engedélyét, valamint a

létesítmény átadás-átvételi jegyzőkönyvét. Figyelemmel kell arra is lenni, hogy – az ítéltábla hivatalos tudomása szerint – a KÖGÁZ Rt. az ÁPV Rt. egyszemélyes társaságaként átalakulással 1993. december 21. napján jött létre. Amennyiben az alperes privatizációjára a perbeli vezetékszakasz létesítésének befejezésekor még nem került sor, és a felek megállapodása alapján a perbeli vezeték a gázszolgáltató vagyonába került, az a felperes említett jogszabályok szerinti igényét megalapozhatja. Arról, hogy az alperes kizárólagos állami tulajdona meddig állt fenn, az alperesi cég cégmásolatából nyerhető információ.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.252.§ /2/, /3/ bekezdése alapján helyzete hatályon kívül.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak – a kifejtettek szerint – határozott jogállítást tartalmazó kereseti kérelem előterjesztését kell megkövetelnie a felperestől, és fel kell hívnia, hogy pontosan – szükség szerint okirattal, avagy térképvázlattal – jelölje meg az igényelt vezetékhalózat pontos paramétereit. A kereset pontosítását követően az elsőfokú bíróságnak a Pp.3.§ /3/ bekezdése alapján előzetesen tájékoztatnia kell a feleket a releváns jogszabályi rendelkezések alapján bizonyítandó tényekről, a bizonyítás indítványozása elmulasztásának jogkövetkezményeiről. A felajánlott bizonyítást a szükséges keretek között le kell folytatnia. A bizonyítási eljárás során az elsőfokú bíróságnak a peres felek között a vezeték tulajdonjoga körében létrejött megállapodás tartalmára nézve az eddig létrejött megállapodások (1993. augusztus 11., 1994. október 26., 1996. november 27.) aláíróit tanúként kell kihallgatnia. A Pp.141.§ /2/ bekezdése alapján fel kell hívnia a feleket a jogvita elbírálásához szükséges okiratok (az ágazati minisztérium engedélye, az átadás-átvételi jegyzőkönyv, a használatbavételi engedély, illetve szükség szerint az alperes cégmásolata) benyújtására.